

EL LLENGUATGE

Frec a frec

15/VII/1977

A partir del verb fregar que és un verb de formació popular, hem obtingut la sèrie de derivats frec, frega, fregada, fregament, fregadis, fregadissa i fregall. I amb frec hem creat les locucions adverbials a frec i frec a frec. Paral·lelament, tenim els mots de formació culta, fricció, fricatiu i friccionar. I, encara, els composts obtinguts de fregar: refregar, refrec, refregada, etc. A part d'altres casos d'aplicació usuals, com els relatius a la neteja i a la terapèutica, aquesta família de mots cobreixen prou bé, amb expressió pròpia, el camp de significació referent al moviment o la situació recíproca de dues coses que just es toquen o que gairebé es toquen. No hi ha dubte, doncs, que podem prescindir perfectament d'uns barbarismes com és ara el verb «rossar» i el substantiu «rosse», o «roce», és a dir, pronunciat totalment a la castellana. Però cal tenir en compte que fregar vol dir tocant de debò, encara que sigui lleument —Ha passat fregant la paret—, i que l'acostament que no arriba a originar contacte s'ha d'expressar amb la intervenció de les locucions adverbials a frec —molt a la vora— i frec a frec —gairebé tocant: Ha passat frec a frec de la paret és a dir, gairebé fregant la paret.

Però no creiem que es pugui traduir «rozar» —o substituir «rossar»— per fregar en tots els casos. «Rozar» ha desenvolupat un sentit figurat que permet de fer-lo servir en frases com «Su actuación rozó la genialidad», en què no trobaríem encertat de traduir-lo per fregar. Diríem, més aviat: La seva actuació va vorejar la genialitat.

L'ús d'altres verbs de sentit més general, com tenir, fer, obtenir, aconseguir, arribar, etc., modificats per un adverbí com gairebé pot ésser també adequat en casos semblants. Però val la pena de posar en relleu que en alguns de particulars, d'aquests casos, podem recórrer encara als verbs llepar i ranejar: Les flames ja llepaven el sostre. Sembla jove però ja deu ranejar a la seixantena.

ALBERT JANE